Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/1111 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование донесе скаратена наставна програма по наставниот предмет **ФИЛОЗОФИЈА** задолжителен за IV година на средното гимназиско образование за учебната 2020/21 година.

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет *филозофија задолжителен за IV година* се базира на целите предвидени со наставната програма за наставиот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратенета програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 145 наставни денови, при што се запазува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, 3 часа неделно, односно вкупно 87 часа.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од целите, определените поими, методите и активностите утврдени во редовната наставна програма

2. Преглед на теми и наставни единици

I ТЕМА: ВОВЕДНИ СОЗНАНИЈА ЗА ФИЛОЗОФИЈАТА (5 ЧАСА)

Наставни единици:

- Што е филозофијата - предмет на филозофијата
- Проблеми и дисциплини на филозофијата
- Историја на филозофијата

II ТЕМА: АНТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА (18 ЧАСА)

Наставни единици:

- Раѓање на филозофијата
- Антика - темел и столб на европската и светската култура и цивилизација
- Први филозофи: Милетска школа
- Питагора

- Филозовски спротивности: Хераклит и Елејска школа
- Антички атомисти
- Софисти
- Сократ
- Платон
- Аристотел
- Хеленистичка филозофија: Киници, Скептици, Епикурејци, Стоици
- Плотин

III ТЕМА: СРЕДНОВЕКОВНА ФИЛОЗОФИЈА (10 ЧАСА)

Наставни единици:

- Монотеистичка религија, духовна универзалност и теократски општества
- Раѓање на христијанството
- Августин
- Византиска филозофија
- Први словенски просветители: Кирил и Методиј, Климент Охридски
- Арапска филозофија: раѓање и развој
- Тома Аквински

IV ТЕМА: НОВОВЕКОВНА ФИЛОЗОФИЈА (14 ЧАСА)

Наставни единици:

- Ренесанса: промена на духот и нова култура
- Ренесансна наука: Галилеј и Макијавели
- Џордано Бруно
- Науката во новиот век
- Франсис Бекон
- Емпиризам: Лок, Беркли, Хјум

- Декарт
- Спиноза
- Француско просветителство: Волтер и Русо
- Енциклопедисти

V ТЕМА: СОВРЕМЕНА ФИЛОЗОФИЈА (18 ЧАСА)

Наставни единици:

- Филозофија и наука на современото општество
- Кант
- Хегел
- Волунтаризам: Шопенхауер
- Позитивизам: Конт
- Економски либерализам: Адам Смит
- Либерализам: Џон Стјуарт Мил
- Социјална критика: утописти, анархисти и др.
- Маркс и марксисти
- Ниче
- Киркегор

VI ТЕМА: ФИЛОЗОФИЈА НА XX ВЕК (22 ЧАСА)

Наставни единици:

- Прагматизам
- Интуиционизам: Бергсон
- Фројд и фројдизам
- Феноменолошки метод: Хусерл
- Бертранд Расел
- Неопозитивизам
- Егзистенцијализам

- Карл Попер
- Кибернетика: Норберт Винер
- Ерик Фром
- Биоетика и екологија
- Постмодерна
- Филозофија во Македонија

3. Дидактички препораки

Појдовна основа за реализација на скратената наставна програма по наставниот предмет *филозофија задолжителен за IV година* е редовната наставна програма (конкретните цели, поими, предложените активностии методи). Потребно е интегрирано планирање односно целно и содржинско поврзување како и планирање на наставата со поврзување на учењето со искуството на учениците. За реализација на наставниот предмет, задолжително треба да се применуваат интерактивни форми и методи (техники на учење и активност). Од интерактивните методи ќе се употребуваат: работа во групи, дискусии, дебати, бура на идеи,анализа на текст и документи, анализа на случај, но и традиционални методи: куси предавања, насочен разговор. Методите на работа на наставниците треба да го потикнуваат креативното мислење кај учениците и користење на различни извори на знаење Препораките за користење на скратениот фонд на часовите се дадени како ориентација, заедно со конкретните цели и теми/содржини што нетреба да го ограничува нивното прераспоредување според потребите при реализацијата. Проверувањето на знаењата на учениците треба да се врши во сите фази на наставниот процес, при реализација на нова содржина, повторување, вежбање и истражување. При следењето и оценувањето се применуваат различни постапки (усно и писмено проверување, тестови на знаења, изработка на семинарски трудови, и активности на ученикот во текот на часот).

Наставникот ќе користи наставни средства и помагала што се определени со редовната наставна програма.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставик согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната настава програма

Скратената наставна програма по наставниот предмет *филозофија задолжителен за IV година* на средното гимназиско образование ја утврди

Рег.бр. 12-8424/131
16-09-2020 г.

Министер за образование и наука
Мила Царовска